

Ian McEwan

La panerola

Traducció de Ricard Vela

EDITORIAL ANAGRAMA
BARCELONA

Títol de l'edició original:
The Cockroach
Jonathan Cape
Londres, 2019

Il·lustració: © Vintage UK. Muntatge de © Diane Parr

Primera edició: gener 2020

Disseny de la col·lecció: Ggómez i Estudio A
© De la traducció, Ricard Vela Pàmies, 2020
© Ian McEwan, 2019
© EDITORIAL ANAGRAMA, SA, 2020
Pedró de la Creu, 58
08034 Barcelona

ISBN: 978-84-339-1578-8
Dipòsit legal: B. 26939-2019

Printed in Spain

Black Print CPI Ibèrica, SL, Torre Bovera, 19-25
08740 Sant Andreu de la Barca

A Timothy Garton Ash

Aquesta novel·la breu és una obra de ficció. Els noms i els personatges són producte de la imaginació de l'autor i qualsevol semblança amb paneroles reals, vives o mortes, és completament fortuïta.

Aquell matí, en Jim Sams, llest però de cap manera profund, es va despertar d'un son agitat per descobrir que s'havia transformat en una criatura gegantina. Es va passar una bona estona panxa enlaire (una postura que no era la seva preferida) i es va dedicar a mirar-se amb consternació aquells peus llunyans i la migradesa de les extremitats. Només quatre, per descomptat, i bastant inflexibles. Les seves potetes fosques, per les quals ja sentia certa nostàlgia, s'haurien bellugat alegres enlaire, tot i que inútilment. Es va mantenir immòbil, decidit a no deixar-se endur pel pànic. Un òrgan, un tall moll i rodanxó de carn relliscosa, li omplia la boca; repugnant, especialment quan es movia per voluntat pròpia per explorar aquella immensa caverna i, com va detectar amb alarma continguda, lliscava contra una immensitat de dents. Es va mirar fixament la llargada del cos.

Des de les espatlles fins als turmells, era tot de color blau pàl·lid, amb uns rivets més foscos al voltant del coll i dels canells, i tenia uns botons blancs al llarg d'una línia vertical que li baixava per un tòrax sense segmentar. Va assumir que aquella brisa lleugera que li circulava de manera intermitent per dins, i que transportava una olor prou atractiva d'aliments en descomposició i alcohol de cereals, era la seva respiració. Tenia una visió limitada i de poca utilitat –ai, aquells ulls compostos–, i tot el que veia era de colors aclaparadorament vius. Començava a entendre que, a causa d'una inversió grotesca, unes carns vulnerables li recobrien l'esquelet, que, lògicament, li resultava completament invisible. Com l'hauria reconfortat entreveure aquella morenor nacrada a la qual estava acostumat.

Tot allò ja era prou preocupant, però a mesura que anava despertant-se del tot va recordar que tenia una missió important i solitària, encara que en aquell moment no podia recordar quina era. Faré tard, va pensar mentre intentava aixecar del coixí un cap que devia pesar com a mínim cinc quilos. Això és ben injust, es va dir. No m'ho mereixo. Havia tingut uns somnis fragmentaris, intensos i extravagants, poblats de veus ronques i ressonants que discutien contínuament. Només en aquell moment, mentre el cap se li desplomava enrere,

va començar a veure-hi a través del son i, des de l'altra banda, a recuperar tot un mosaic de records, impressions i intencions que se li esparpallaven quan intentava retenir-los.

Sí, havia abandonat l'agradable decadència del Palau de Westminster sense ni tan sols acomiadar-se. Com havia de ser. La discreció ho era tot. No havia calgut que l'hi diguessin per entendre-ho. Però, quan n'havia sortit exactament? Sens dubte, quan ja era fosc. La nit anterior? La del dia abans? Devia haver marxat creuant l'aparcament subterrani. I hauria passat per davant de les botes enllustrades del policia de l'entrada. Ja se'n recordava. Enganxat a la cuneta, s'havia apressat fins que havia arribat a la vora del terrífic pas de vianants de Parliament Square. Davant d'una corrua de cotxes al ralenti, ansiosos per matxucar-lo sobre l'asfalt, va sortir corrents cap a la llunyana cuneta de l'altra banda. Després d'allò, li va semblar que passava una setmana abans de poder travessar un altre carrer aterridor per arribar al cantó correcte de Whitehall. I després què? Segurament va esprintar durant uns quants metres i després es va aturar. Per què? Començava a recordar-se'n. Respirant amb força per tots els conductes del cos, s'havia arrecerat prop d'una boca de claveguera per descansar i rosegar un tall de pizza abandonat. No se'l va poder men-

jar sencer, però va fer tot el que va poder. Per sort, era una *margherita*. La segona de les seves preferides. Sense olives. No en aquell tall.

Va descobrir que aquell cap immaneuable podia girar 180 graus sense gaire esforç. I el va tombar cap a un costat. Es tractava d'un dormitori petit en unes golfes, il·luminat de manera desagradable pel sol del matí, ja que les cortines no hi estaven passades. Al costat del llit hi havia un telèfon, no, dos. La seva mirada restringida va viatjar per damunt de la moqueta per instal·lar-se al sòcol i a l'escaleta que corria per la vora inferior. M'hauria pogut esmunyir per allà sota per fugir de la llum del matí, va pensar amb tristesa. Hauria pogut ser feliç. A l'altra banda de l'habitació hi havia un sofà i, al costat, damunt d'un tauleta baixa, un got de vidre tallat a mà i una ampolla buida de whisky escocès. En una butaca hi descansaven un vestit i una camisa planxada i plegada. Sobre una taula més gran prop de la finestra s'hi veien dos arxivadors, l'un al damunt de l'altre i tots dos de color vermell.

Estava començant a dominar el moviment dels ulls, un cop va haver entès de quina forma giraven plegats sense dificultat i sense que ell hi hagués de fer res. I en comptes de deixar que la llengua li pengés dels llavis, des d'on li degotava de tant en tant sobre el pit, va descobrir que era

més còmode encabir-la dins els límits viscosos de la boca. Horrible. Però ja començava a sortir-se'n, de controlar aquella nova forma. Aprenia ràpid. El que l'amoïnava era la necessitat de determinar quina era la seva feina. Calia prendre decisions importants. De cop i volta, li va cridar l'atenció un moviment a terra. Era una bestiola petita que tenia la mateixa forma que ell havia tingut, sens dubte el propietari desposseït del cos que ara ocupava ell. Mentre aquella coseta diminuta es barallava amb els filaments de la moqueta tot fent camí cap a la porta, se la va quedar mirant amb un cert interès protector. Un cop hi va arribar, va dubtar, les seves antenes bessones van onejar indecises amb la malaptesa dels principiants. Al final, es va carregar de valor i va avançar ensopgant per sota de la porta per iniciar una descens difícil i perillós. Tornar a palau suposava fer un llarg camí farcit de molts perills. Però si ho aconseguia sense que l'aixafés algun peu, trobaria, rere el revestiment de les parets o sota l'entarimat del terra, la seguretat i el consol entre milions de germans. Li va desitjar el millor. Però s'havia de concentrar en els seus assumptes.

Tanmateix, en Jim va continuar sense moure's. No hi havia res que tingués sentit, i qualsevol moviment era inútil fins que pogués reconstruir aquell viatge i els esdeveniments que l'havien

portat fins a un dormitori desconegut. Després d'aquell àpat fortuït, s'havia escapolit amb diligència, conscient amb prou feines del tràfec que tenia per sobre, concentrat en els seus assumptes mentre s'arrambava a l'ombra de la cuneta, encara que no podia recordar durant quant de temps ni fins a on. El que sabia del cert era que al final havia topat amb un obstacle que s'elevava per sobre d'ell, una petita muntanya d'excrements, encara calents i lleugerament fumejants. En qualsevol altre moment se n'hauria alegrat. Es considerava a si mateix un bon expert. Sabia com viure bé. I podia identificar aquella deposició concreta a l'instant. Qui podria confondre aquella aroma de nous amb traces de petroli, pell de plàtan i greix per al cuir. La Guàrdia Muntada! Però quin error, haver menjat entre àpats. La *margherita* li havia tret les ganes de cruspir-se aquells excrements, per molt frescos o distingits que fossin, així com qualsevol desig, atès el seu esgotament creixent, d'enfilar-s'hi. Es va amagar a l'ombra de la muntanya, al terreny esponjós dels seus contraforts, i va considerar les opcions que tenia. Després d'un moment de reflexió, li va quedar clar el que havia de fer. I va començar a escalar el mur vertical de granit de la vorada per tal de circumval·lar aquella tifa i baixar per l'altra banda.

Ajagut en aquella habitació de les golfes, va arribar a la conclusió que aquell havia estat el moment en què s'havia quedat sense voluntat, o sense la il·lusió de tenir-ne, i havia caigut sota la influència d'una força rectora més gran. En grimpar a la vorera, s'havia sotmès a l'ànima col·lectiva. Era un element minúscul en un esquema d'una magnitud que cap individu podia copsar-la tot sol.

Va arribar amb esforç al capdamunt i es va adonar que els excrements ocupaven una tercera part de la vorera. Aleshores, del no-res, li va caure al damunt una tempesta sobtada, l'estrèpit de deu mil peus, cants, sirenes, xiulets i trompetes. Una altra manifestació sorollosa. Tan tard al vespre. Gent grollera que genera problemes quan s'hauria d'haver quedat a casa. Últimament, hi havia protestes gairebé cada setmana. Pertorbaven els serveis bàsics i impedien que la gent normal i decent s'ocupés legítimament dels seus assumptes. Es va quedar immòbil a la vorada, esperant que l'aixafessin en qualsevol instant. Les soles d'unes sabates quinze vegades més grans que ell colpejaven el terra a pocs centímetres d'on s'encongia i feien tremolar la vorera i també les seves antenes. Quina sort que en un moment determinat decidís mirar cap amunt, absolutament imbuït de fatalisme. Estava preparat per morir. Però va ser